

Innberetning v/ Åsa Dahlin Hauken.

innberetningsdato

Vie

gnr. 43

bnr. 43

fk.nr.

gårdsnavn

Førde

Sogn og Fjordane.

kommune

fylke

Erik Vie

6800 Førde

eier/bruker

postnummer/adresse

Ang. utgravning av røsen fk.nr. 1/16-1/18 och underliggende strukturer. Rapport för säsongerna 1980/81.^{dato}

Resymé:

Markägaren, Erik Vie, søkte 19 om frigivning av delar av gravfältet (Fett fk.nr. 1) för nyodling. Ansökan blev bifallad och den första undersökningen blev utförd 1979 (fk.nr. 1/19, 1/20, 1/21, 1/27, 1/28). Se 1979 års rapport. Undersökningen fortsatte 1980 då fk.nr. 1/17 och 1/18 skulle undersökas. Røsen blev delade i två delar med N-S gående linjer som också fungerade som profiler och var utgångspunkter för koordinatsystemet. 1/17:s Ø del och 1/18:s V del samt området emellan dessa, sammanlagt 100 m², blev undersökta. P.g.a. de strukturer som avtäcktes, beslutades om fortsatt utgravning och utvidgning av undersøkingsområdet.

Säsongen 1981 koncentrerades undersökningen om området utanför røserna, fk.nr. 1/16 samt om schakterna som togs upp i både fk.nr. 1/17 och 1/18. Sammanlagt (1980 och 1981) undersöktes en yta på ca. 300 m².

1980 varde undersökningen från 4.aug. - 12 aug. med övervägande vackert väder. Deltagare: Birger Andreassen, Evy Berg, Ingebjørg Reigstad Grytten, Bjørn Ringstad och Unni Sørsdahl.

1981 varade undersökningen från 1.juni - 17. juni. Det regnade alla dagar utom två. Deltagare: Bjørn Ringstad, Jaqueline de Reuter, Aud Karin Skagen och Hans-Christian Sjøborg. Som fältledare fungerade undertecknad.

Rapporten är disponerad som kommentar till planer och profiler

Fk.nr. 1/16 var ca. 3 m i diameter och bara 0,25 m högt. Det var ett jordblandat røse, med bara ett lager sten. Ø halvan

av)

røset blev avlägsnat med grävmaskin, den V halvan undersöktes närmare. Røset gav inte intryck av att vara byggt med någon plan, och det bestod som sagt av bara ett lager sten. Vi avtäckte en kolkoncentration, ca. 20 cm i diameter på 53,65x/62,8y. Under kolkoncentrationen fann vi skörbränd sten. Vi avtäckte också två mindre kolfläckar, och en grop, fylld med grågul, siltig sand. Dessutom avtäckte vi ett mycket tunt, grått lager med små, små, kolbitar ovanpå sterilen (syns inte på profilen). Detta lager fanns också utanför røset samt i de sydligaste delarna av mittfältet och västra fältet. Vi tolkar det som rester av svedjing eller brand i området. Det blev inte gjort några fynd i røset, med undantag av f.nr. 20, slag och f.nr. 36 lerklump, bägge i utkanten av røset.

Tolkning: Røset tolkas som odlingsrøse av oviss ålder.

Fk.nr. 1/17 var ett jordblandat røse, 8 m i diam. och ca. 0,5 m högt. Det var byggt av runda/kantrunda stenar/block, de störst upp till 45 cm i st.m. Vi fann delar av en kantkedja i Sv delen av røset. Annars var NV delen av røset skadat av en nyare tids dräneringskanal som hade kapat den yttersta delen av røset. Säsongen 1980 grävdes V hälften av røset, säsongen 1981 undersöktes ett 3,5m x 4m schakt mitt i røset och den SØ fjärdelen. Brandlaget var klart avgränsat i plan (60x-62x/59,5y-63,5y) men svårare att urskilja i profil, men tydligt närmare 0,3 m på det tjockaste. Vi kunde också observera stora mängder skörbränd sten i brandlageret, som tydligt var uppvärmda och spruckna in situ - inte dittransporterade. Detta tolkar vi som att man först byggt røset (d.v.s. stenpackningen) och så bränt likbålet på detta. Fk.nr. 1/17 var det røse som gav flest fynd av keramik. Bara få av keramikskärvorna var sekundärt brända, så det ser ut som om de inte varit med på likbålet, utan deponerats efteråt. Majoriteten av fynden blev gjorda i själva brandlagret och det är inte möjligt att se skillnad på fynden gjorda i och utanför brandlagret. En del av keramiken, som uteslutande består av spannformade lerkärl, är dekorerad och ger en datering till övergången rom/fvt (Munt. medd.B. Magnus). Det blev funnet bara obetydliga rester av brända ben i røset.

Fk.nr. 1/18 var också det ett jordblandat røse, 3 cm i diam. och ca. 0,5 m högt. det var byggt dels av runda/kantrunda stenar och mindre block upp till ca. 30 cm i st.m. Røsets mest framstående drag var de stora blocken i mitten av røset. De största var över 1 m i st.m. och måste väga många hundra kilo. Säsongen 1980 grävdes Ø halvan av røset, ~~säsongen 1982~~

~~grävdes~~ ~~Ø halvan av røset~~, säsongen 1981 undersøktes ett 1x2,5 m schakt mitt i røset. Vi avtäckte då delar av ett klart avgränsat brandlager, som i profilen sträcker sig från ca. 60,5x till 63x. I detta røse var likbålet anlagt på mar-ken och bränt ned. Sedan hade man byggt røset runt og over resterna av likbålet. Majoriteten av fynden blev gjorda i brandlageret. Också här fann vi spannformade lerkärl, bl.a. f. nr. 6,7 och 10 som hör til samma kärl och dessutom är sekun-därt bränd. Dekoren tyder på en datering av keramiken ut i det 5:e årh. (muntl. medd. B. Magnus). Det blev funnet bara obetydliga rester av brända ben i røset.

Øvrige strukturer:

"Væggrænne" kom først til syne i fk.nr. 1/18 där den klart avtecknade sig mot sterilen och ett beige sandlager. Vid vi-dare grävning kom den också til syne i fk.nr. 1/17 men syntes inte mellan de både røserna.

Rænne var ca. 30 cm bred och djupet varierade mellan 15-20 cm. Den bestod av starkt kolhaltig organiskt material med något minerologiskt innehåll. Det fanns inga hela kolbitar i rænne. Den er inte alldeles rak utan krummar sig något mot N mitt emellan røse-na. Den syns tydligt i bägge profilerna på 59x. I fk.nr. 1/19 såg det ut som om vi hade ett horn som gick parallellt med profilväggen, men den ev. kortväggen slutade abrupt efter bara 1 m. I 1/17 var det mycket svært att i profilen skilja kortväggen från utkanten av brandlegeret.

Säsongen 1981 fortsatte vi undersøkningen før att vi skulle finna mer av væggrænne og vi fann 2 m till i fk.nr.1/18 och 4,5 m i fk.nr. 1/17 så att rænnes totala längd uppgick till 16,5 m. I fk.nr. 1/17 fortsatte "hornet" in under pro-filbanken, så smalnade rænne av igen før att sluta med ett horn till som också abrupt slutade efter ca. 1 m. Ingen annen-stans i grävningssfeltet fann vi minste spår av rænne.

Strukturerna A, B, C, D og E är alla av små fläckar med kol-haltig jord, 10-20 cm i diameter og 5-10 cm djupa. Deras använding är oviss.

Strukturerna J, K, L ligger i SØ grävningssfeltet. De är 2-2,5 m i diameter men grunda. J är ca. 10 cm djup, K ca. 7 cm djup og L är ca. 20 cm djup. De består alla av starkt kolhaltig sandjord og har alla skørbrænd sten, både i kollagret og i botten. De tolkas som kokgropar.

Mittfeltet:

Struktur M var ca. 40 cm i diameter og framträdde som en

kolfläkk mot sterilen. Den var inte mer än 5 cm djup.

N - ca. 10 cm i diameter och 20 cm djup. Den bestod av starkt kolhaltig sandjord.

O - ca. 80 cm i diam. och 15 cm djup. Den bestod också av starkt kolhaltig sandjord.

Västra fältet:

Q - 35 cm i diam. 20 cm djup. Det bestod av en liten kärna gråsvart sandjord med spritt kol, omgiven av mörkgrå sand och isprängd gulbrun sand. Den har en sten i botten och har också haft en sten som avgränsar den mot V.

R - var elliptisk i formen, ca. 1 m lång, 50 cm bred och 20 cm djup. Den bestod av gråsvart sandjord med spritt kol.

S - var oval i formen, 35 cm i st.m. och 15 cm djup. Den bestod av gråsvart sandjord med spritt kol.

T - var päronformad i plan 60 cm i st.m. Den bestod av ett gråsvart lager sandjord med spritt kol som på det djupaste var ca. 20 cm, men som oftast var det bara ca. 2 cm (se profilen!).

Mittfältet:

U - var ca. 40 cm i diam. och 15 cm djup. Den bestod av gråsvart sandjord med röda fläckor och spritt kol.

V - var ca. 30 cm i diam. och 10 cm djup, och av samma material som föregående.

X - var 50 cm i diam. och 25 cm djup. Den bestod av mörkbrun sandjord (organiskt innehåll) med en ljusare sandjord som en liten fläck på mitten.

Västra fältet:

Å - var ca. 30 cm i diam. och 10 cm djup. Den bestod av gråsvart sandjord med spritt kol.

W - var ca. 80 cm i diam. och 20 cm djup. Den bestod överst av ett tunt lager gråsvart sandjord m. spritt kol och under detta ett ca. 16-18 cm tjockt kollager. Gropen var anmärkningsvärt flat i botten.

Mittfältet.

Æ och Ø - var 25-30 cm i diameter och ca. 15 cm djupa. De bestod båda av gråsvart sandjord m. spritt kol.

Alla dessa strukturers funktion är oviss.

Som eldstäder tolkas följande strukturer:

I - 2,4 m lång, ca. 1,20 m bred. och 20 cm djup. Den bestod egentligen av två gropar, men de var inte möjliga att skilja från varandra. Den bestod av ett kompakt kollager med skörbränd sten.

Från denna struktur blev det taget en 14^C prov som gav resultatet AD 65 $\pm$ 45 (T - 4375).

E - var oval, 1 m lång, 0,75 m bred och 10 m djup. Den bestod av kol och skørbränd sten. Det blevtaget ett 14^C prov från denna struktur.

Y - var tilnärmat rund, ca. 0,8 m i diameter och 0,2 m djup, med kolblandad sandjord i N delen och nästan uteslutande kol i S delen. Gropen innehöll också skørbränd sten. Ett av de stora blocken i fk.nr. 1/18 låg halv-vägs ovanpå denna struktur.

Z - var rund och ca. 0,45 m i diameter och 5-7 cm djup. Också här varierade kolinnhållet i gropen. Gropen innehöll skørbränd sten.

Rännan har hele tiden tolkats som en rest av en hustomtning. Den rimligaste förklaringen på att vi inte funnit mer av den är antagligen att resterna av den odlats bort. Vi har i hela det utgrävda fältet bara två områden som är alldeles orörda och det är där det beige sandlaget är bevarat intakt, d.v.s. i områdena ca. 59x- 62,5x/49,5y -53,5y och 58x-64,5x/60y-65,5y. En del strukturer o.a. sticker ned i detta lager, men det är orört. Lagret tolkas som utvaskningslager, och eftersom matjordslaget här är tunt så kommer utvaskningslagret att blandas med detta bara efter ett par gångers pløyning eller spadbruk. De strukturer som trots allt finns kvar sticker djupare ned i sterilen och har väl därför bevarats. I fk.nr. 1/17 fann vi också ett lager med näver vars ungefärliga utsträckning finns inprickad på planen. Detta näverlager tolkas som rester av ett tak som kollapsat - jag är övertygd om att det inte har med gravanläggningen att göra.

Vi trodde altså først att hustomtningens andra vägg skulle ligga N om den befintliga väggen, p.g.a. "hørnen". Men N om väggen fann vi inga strukturer som skulle kunna tolkas som stolphål, men däremot fann vi tre tydliga kokgropar med skørbränd sten (struktur E, Y och Z)). S om väggen fann vi deremot en mängd större och mindre kolfläckar (de flesta var mycket grunda, 1-5 cm). Några av dessa skulle kunna vara stolphål, även om de flesta tycks vara i grundaste laget. Här har vi också ett antal kokgropar, strukturerna I, N och O. Det vi saknar är övertygande stolphålspar. Om vi tänker oss att huset varit ca. 6 m brett och vi skanar den södra långväggen, kan strukturerna Å, U och V samt Ø möjligen vara stolphål, och struktur I den centrala eldstaden. Om vi däremot saknar norra långväggen får vi ett hus utan påvisbara stolphål och tre eld-

städer. Dessutom står vi utan förklaring till alla utanför-
förbyggande strukturer.

Fyndfordelingen är inte heller till någon hjälp. Det är
funnet lika många möjliga hustomtningsfynd utanfor røsen
som i dem. De flesta fynden är gjorda i fk.nr. 1/17 och där
är också fynden blandade på ett sätt som gör att jag mis-
tänker att man använt hustomtnings fyndförande lager som
fyllmassa i røset.

Rekonstruktion av händelsesforloppet:

Marken røjs och man bygger ett långhus med trä- eller torv-
väggar och näverklätt tak, buret av stolpar (som dels varit
nedgrävda i marken, dels stått på sten) med en centralhård
och några mindre kokgropar inomhus. Detta om vår väggränna
är N väggen, vilket . nu førefaller mindre sannolikt
p.g.a. 14^C dateringen - det stämmer inte øverens med att all
keramik (också hustomtningskeramik) är av den spannformade
typen.

Om vägrännan däremot är sväggen betyder det at alla stolpar
stått på stenar och att det varit tre eldstäder inomhus.
Det betyder också att vägen krummat inåt huset. Om huset
 varit symmetriskt skulle det betyda att det haft en konkv
form.

Hur nu huset än har legat har det brunnit ned, och det är
møjligt att man har haft åker där en kort tid, men mest tro-
ligt är att fk.nr. 1/17 anlagts ganska snart efter branden,
och att fk.nr. 1/18 anlagts en eller två generationer där-
efter. Tidspunkten før 1/16 anläggningen förblir oviss.

N.B! På grund av en olyckshändelse under avtorvningen med
maskin säsongen 1981 är fixpunkten fr.o.m. 4/6 1981 och fr.o.m.
fynd nr. 27,150. Säsongen 1980 och fram till den 4 var fix-
punkten 160.

Det uträknade värdet är dock alltid detsamma.

Bergen, juni 1982

Åsa Dahlin Hauken

Fyndliste   Vie, Førde.

Fk.nr. 1/17

f.nr. 8.	Keramik	60.4x/62y/144z
12.	Keramik	60.19x/61.95y/142z
13.	-"-	60.35x/62,1y/148z
14.	-"-	60.4x/61,55y/138z
15.	Slagg	60.4x/61.5y/
16.	Kleberstycke	59.9x/61.0y/140z
17.	Slagg	59.6x/61.8y/141z
18.	Keramik	59.3x/61.3y/140z
21.	Keramik	59.5x/61.4y/143z
22.	Keramik	59.7x/62.3y/134z
23.	Keramik	59.5x/62.7y/146z
24.	Keramik	60.4x/62.4y/137z
25.	Keramik	60x/62.8y/137z
28.	Keramik	59x/62.4y/152z
29.	Keramik, br. ben	58.85x/63.35y/134z
30.33.	Keramik	60.1x-60.15x/62.9-63.2y/136-137z
31.	Keramik	61.9x/61.7y/132z
39.	Slagg och keramik	61.6x/62.58y/129z
40.	Keramik	59.98x/62.15y/135z
41.	Keramik	59.95x/62.45y/129z
42.	utgår	
43.	Slagg och keramik	60.8x/62.65y/131.5z
44	-"- " -"	60.5x/62.35y/81.5z
45.	Br. ben	60.8x/62.15y/126z
46.	Järn	60.35x/62.6y/122z
47.	Keramik	funnet vid sållning
48.	Fyrkantig sten m. hål	56.4x/59.32y/100z
49.	Slagg	59.95x/61.9y/137z
50.	Keramik	61.22x/62.7y/127z
51.	Keramik	60.2x/61.46y/131z
52.	Br. ben	60.7x/62.17y/129z
53.	Keramik	59.95x/62.2y/130z
65.	Keramik	58.8x/62.95y/132z
67.	Keramik	61.2x/61.2y/125z
69.	Tyngs av kleber	59x/61.04y/152z
71.	Keramik	60.2x/61.6y/128z
72.	Keramik	61.6x/61.15y/135z
73.	Kleberstycke	60.55x/62.8y/122z
74.76.	Keramik	60x/60.25y/125z
75.	Keramik	61-61.1x/61.1-61.5y/114z

Fk.nr. 1/17

f.nr.	76. utgår	
	77. Keramik	ca. 60x/60y
	78. Keramik	58.2x/61.78y/128z
	79.	58.12x/62.45y/123z
	80. Keramik	59.9x/61.7y/107z
	81. Keramik	62.8x/64.2y
	83. Keramik	58.4x/61.2y/111z
	84. Tyngd av kleber	59x/64.1y/142z.

Fk.nr. 1/18

f.nr.	1. Keramik	57.8x/53.4y/104z
	4. Keramik	60x/50.2y/126z
	6. Keramik och kol	60.9-61.5x/50.1-51y
	7. Keramik	60x/50.3-50.4y brandlager
	10. Keramik	61.5-62.2x/50-51y brandlager
	11. Keramik	59x/50y/104z
	26. Keramik	60x/50y/108z
	64. Järnstycke	57.7x/49y/99z

Fynd utanför røsen.

2. Tyngd	53.6x/59.5y/101z
3. Slagg	54.3x/59.4y/99z
5. Keramik	54.45x/59.6y/100z
19. Järn	56.75x/49y/104z
20. Slagg	52.55x/63.85y/110z
27. Keramik	52.05x/69y/111z
32. Slagg	56.4x/67.8y
34. Keramik	56.5x/53.5y/103z
35. Keramik	59x/44.2y/105z
36. Lerklump	53.5x/62.85y/124z
37. Slagg	52.2x/61.8y/112z
38. Lerklump	53x/62.8y/113z
54. Slagg	52.45x/57.73y/101.5z
55. Keramik	56.5x/55.55y/100z
56. Keramik	52x/48.85y/88z
57. Keramik	51.85x/48.4y/91z

Fyndliste, Vie, Førde.

f.nr.	58. Keramik	58.8x/44.1y/98z
	59. Keramik	60.65x/46.7y/94z
	60. Slagg	53x/55.7y/100z
	61. Utgår	
	62. Kermaik	55.55x/47.3y/94z
	63. Keramik	56.6x/47.95y/96z
	66. Keramik	55.6x/48.85y/85z
	68. Bränt ben	55.9x/58.6y/98.5z
	70. Bearbetad sten	55.13x/45.18y/89z
	82. Keramik	63.8x/57.6y/117z
	85. Keramik	ruta 54x/48y
	86. Keramik	ruta 52x/46.5y
	87. Keramik	ruta 53x/47y.

Ungrenningsbilder fl.-nr 1

Fotograf

~~3. 1/27 schakt mot S~~

3. Fl.-nr 1/27 schakt mot S

4. 1/27 schakt mot S

5. 1/26 schakt från S

6. 1/26 " " N

7. D:o. det gamla vänings-
luset i bakgrunden8. Slätten mot grann-
byttet.

9 Div. åshävar

10. 1/27 gräningslager II fr. S

11. " " fr. N

12. 1/26 gräningslager II fr. S

13. " " fr. N

14. 1/26 gräningslager III fr. S

15. " " fr. N

16. 1/27 gräningslager III fr. S

17. " " fr. N

18. 1/26 gräningslager IV fr. S

19-20 " " fr. N

21. 1/27 gräningslager IV fr. S

22. 1/27 " fr. N

23. 1/26 gräningslager V +

brandlag fr. S

24. 1/26 D:o fr. N

25. 1/26 Brandlag fr. V

26. 1/27 gräningslager V fr. S

27. 1/27 " fr. N

28. 1/27 botten fr. S

29. 1/27 botten fr. N

30. 1/35 og 1/36 fra V

31. 1/35 og 1/36 fra Ø

Film nr. 1 Leica 2370

Innberetning ved Åse Dahlin

Dato 1979

Altgravningsbilder fl. w
film 1 forts.

32. 1/26 lager u. möh
sand och aur fr. S

33. 1/26 D:0 fr. N

34. 1/26 botten fr. S

35. 1/26 botten fr. N

36. 1/35 gräningslager
I fr. S

37. 1/35 d:0 från N

Film 2

1. 1/35 gräningslager II fr. S

2. 1/35 - " - fr. N

3. 1/36 gräningslager I fr. SV

4. 1/36 - " - fr. NO

5. 1/35 gräningslager III fr. S

6. D:0 fr. N

7. 1/36 gräningslager IV fr. SV

8. D:0 fr. NO

9. 1/36 gräningslager V fr. SV

10. D:0 fr. NO

11. 1/35 gräningslager VI fr. S

12. D:0 fr. N

13. 1/36 botten fr. SV

14. D:0 fr. NO

15. 1/35 gräningslager VII fr. S

16. D:0 fr. N

17. 1/42 ~~pp~~ avtornat fr. S

18. D:0

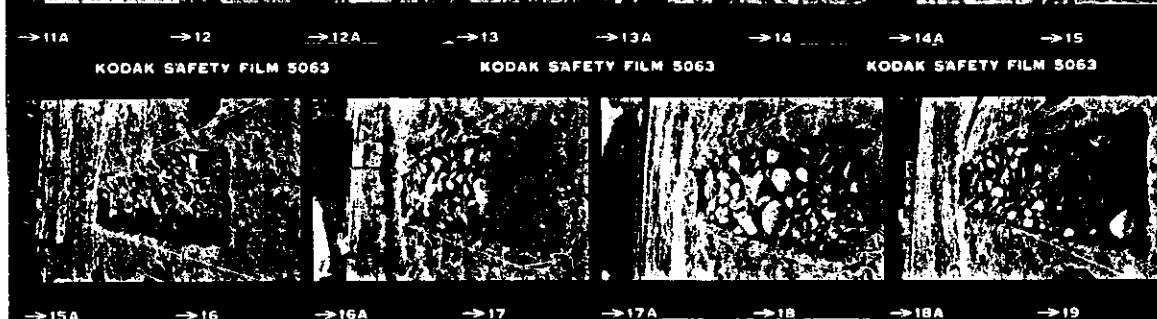
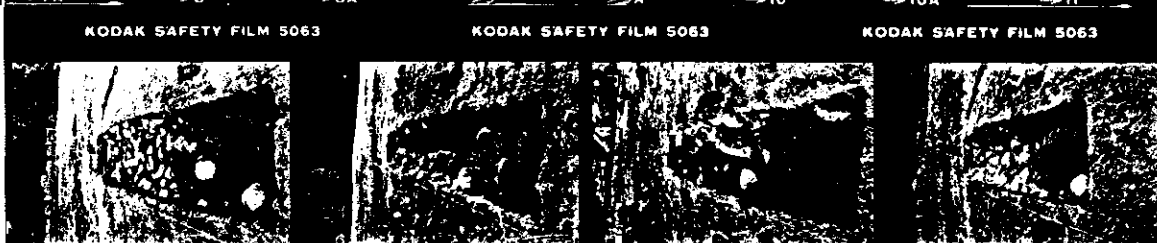
19. 1/35 lager VII fr. S

fortsettes

Film nr. 1 & 2 LEICA: 2371.

Innberetning ved Åsa Dahlin

Dato 1979

Fototekst

Gardsnavn VIE 43/43

Kommune FØRDE

Fylke SØGN OG FJ.

Utgavningsbilder
fk-nr 1

Fotograf Åsa Dahlin

Film nr. 2 (forts) LEICA 2371.

Innberetning ved Åsa Dahlin

Dato 1979

20. 1/35 gravingsslager VI
fr. N

21. 1/36 botten fr. S

22. 1/36 d:o fr. N

23. 1/35 botten fr. S

24. D:o fr. N

